

SAK 17/03

REGULERING AV FISKET ETTER ROGNKJEKS I NORDLAND, TROMS OG FINNMARK I 2004

1. SAMMENDRAG AV ENDRINGER I FORHOLD TIL ÅRETS REGULERING

Reguleringene for 2004 følger i all hovedsak reguleringene for 2003.

Fiskeridirektøren foreslår imidlertid at maksimalkvoten reduseres fra 2.000 liter til 1.500 liter rognkjeksrogn.

Fiskeridirektøren ber Reguleringsrådet vurdere om en skal utvide kravet til tidligere deltakelse til også å gjelde fartøy mellom 10 og 13 meter.

2. FISKET I 2003

Fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark var i 2003 regulert med maksimalkvoter på inntil 2.000 liter rognkjeksrogn.

Vilkårene for deltakelse i fisket var at fartøyet som skulle nyttes måtte være innført i Fiskeridirektoratets merkeregister, samt at eier måtte stå på blad A eller B i fiskermanntallet. For eier av fartøy over 13 meter største lengde ble det fra og med 1998 i tillegg satt vilkår om at vedkommende måtte ha fisket og levert rognkjeks med eget fartøy i minst ett av de tre foregående årene. Denne ordningen er blitt videreført i senere år.

Tabell 1 Utviklingen i fangst og deltakelse i fisket etter rognkjeks i årene fra 1993 til 2003.

	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Tonn rund vekt ¹	4.611	5.620	4.005	4.328	5.550	1.347	2.043	2.353	5.175	5.935	4.489
Tonn saltmoden rogn	688	839	597	647	829	201	305	351	773	886	670
Fersk rogn i tusen liter ²	852	1.038	739	801	1.027	249	377	435	957	1.097	830
Antall fartøy	536	671	571	606	758	224	236	297	505	675	762

¹ Tonn rundvekt inkluderer også fangst av rognkall. Omregningsfaktoren fra saltmoden rogn til rundvekt er 6,7.

² Kilo rogn omregnet til liter rogn med en omregningsfaktor slik at 130 liter fersk rogn tilsvarer 1 tønne (105 kg saltmoden) rogn. Omregningsfaktor = 0,8077.

Kilde: Fiskeridirektoratets sluttseddelregister og merkeregister pr. 4.11.03.

Med virkning fra 1. januar 1999 vedtok Fiskeridepartementet en minste maskevidde på 267 mm i garnfisket etter rognkjeks. Det er ellers ingen tekniske reguleringer i fisket.

Fangsten av rognkjeks målt i rund vekt varierte mellom 1.347 og 5.935 i perioden 1993-2003. Maksimalkvoten ble redusert fra 5.500 liter i 1995 til 3.000 liter i 1996. I årene fra 1997 til 2003 har kvoten vært 2.000 liter. Antall deltakende fartøy gikk ned fra 758 i 1997 til 224 fartøy i 1998. I 1999 og 2000 steg antall deltagende fartøy og fangstkvantum svakt for så å

øke kraftig i 2001 og 2002. I 2003 deltok 762 fartøy og dette er det høyeste antall deltakende fartøy i perioden 1993 - 2003. Det har samtidig vært en nedgang i fangsten av rognkjeks målt i rund vekt fra 5.935 til 4.489.

En gradvis bedring i markedssituasjonen siden 1998 har medført økning både i deltakelse og fangstkvantum i perioden 1998 - 2002. I 2001 ble rognen omsatt for minstepriser på 27,0 kroner literen og 4.300 kroner for tønner. I 2002 ble rognen omsatt for 30,2 kroner literen og 4.860 kroner for tønner. I 2003 ble rognen omsatt for 29,9 kroner literen og 4.812 kroner for tønner. Det har således vært en prisreduksjon på ca. 1 % fra 2002 til 2003.

Tabell 2 Fangst fordelt på fartøy (lengdefordeling) i perioden 1999- 2003.

	1999		2000		2001		2002		2003	
	Ant.	Fangst i tonn rundvekt	Ant.	Fangst i tonn rundvekt	Ant.	Fangst i tonn rundvekt	Ant.	Fangst i tonn rundvekt	Ant.	Fangst i tonn rundvekt
Under 7 meter	107	892	115	863	186	1.747	248	2.097	250	1.506
7 - 9,9 meter	65	557	91	701	141	1.450	217	1.838	262	1.286
10 – 12,9 meter	49	483	72	632	159	1.722	190	1.763	228	1.487
13 – 19,9 meter	12	96	19	141	19	218	17	185	18	161
Over 20 meter	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ikke oppgitt Lengde	3	15	0	16	0	38	3	52	4	49
Sum	236	2.043	297	2.353	505	5.175	675	5.935	762	4.489

Kilde: Fiskeridirektoratets sluttседdelregister og merkeregister pr. 4.11.03.

Som en ser av tabell 2 har det vært en markert økning i deltakelsen for fartøy under 13 meter i perioden 1999 til 2003. Utviklingen av deltakelsen for fartøy i størrelsesgruppen 10-12,9 meter største lengde er i denne sammenheng interessant. I 1999 var det 49 fartøy som deltok. Fra 2000 til 2001 økte derimot deltakelsen til mer enn det dobbelte målt i antall deltakende fartøy fra 72 fartøy i 2000 til 159 fartøy i 2001. Antall deltakende fartøy i denne størrelsesgruppen har fortsatt å øke i 2002 og 2003. Av de 25 fartøyene som oppfyller deltakervilkårene for fartøy over 13 meter i 2003 var det 18 fartøy som deltok.

3. BESTANDSUTVIKLING

Havforskningsinstituttet har vurdert rognkjeksbestanden. Utkast til rapport er inntatt som vedlegg (./.) til saksdokumentet. For å beskrive utviklingen i rognkjeksbestanden er det brukt en midlet indeks for fangstmengde pr. enhet innsats (CPUE), som antas å være proporsjonal med gytebestandens størrelse. Havforskningsinstituttet legger til grunn beregninger som viser at bestanden er redusert med 50 % siden 2001 og er nå på et historisk lavt nivå.

For å kunne gi råd om fangst av rognkjeks benyttes en enkel biomassemodell (SHOT) som er tilpasset landingsstatistikken og en indeks for beskatningspress. Modellen gir fremskriving av fangst og anslag for bestandsstørrelse samt prognose et par år frem i tid ved ulike valg for fiskedødelighet. Det er antatt at rekruttering av ny årsklasse er tilnærmet proporsjonal med størrelsen på den gytebestanden som var opphav til årsklassen.

Fangstene av rognkjeks lå i perioden 1970 til 1986 rundt 3-400 tonn rogn og dette nivået antas å være bærekraftig. Fra og med 1987 og frem til og med 1997 har fangstene de fleste årene

vært mye større. I denne perioden og frem til midten av 90- tallet har bestandsindeksen vist en nedadgående trend samtidig som CPUE indeksen har vært jevnt nedadgående. Indeksene viser videre en midlertidig økning for så å falle fra 2001.

Minste tillatte maskevidde økte i 1999 fra 252 mm til 267 mm. Lengdefordelingen etter endringen viste at den forventede effekten med redusert andel små rognkjeks i fangstene ble innfridd. Lengdefordelingen viste imidlertid også at de største rognkjeksene utgjør en mindre andel nå enn tidligere år, noe som også kan være et varsel om at bestanden er overbeskattet.

For 2004 anbefaler Havforskningsinstituttet at uttaket reduseres vesentlig for å bygge opp bestanden til et høyere nivå. Med et uttak på ca. 200 tonn rogn forventer Havforskningsinstituttet at bestanden i løpet av kort tid vil ta seg opp på samme nivå som før fisket startet i 2003 og i løpet av få år kunne vokse til et ønsket nivå.

Havforskningsinstituttet anbefaler at det totale uttaket av rognkjeks i 2004 reduseres til ca. 400 tonn rogn. Dette er påkrevd for å unngå ytterligere reduksjon av bestanden. Med et uttak i størrelse 3-400 tonn rogn kan en ikke forvente økning i bestanden.

Havforskningsinstituttet legger til videre til grunn at beskatningspresset er direkte proporsjonalt med deltagelsen og anbefaler derfor å utarbeide mer effektive reguleringstiltak. Det anbefales redusert innsats ved at antall fartøy reduseres med mer enn 50 %.

4. REGULERINGSTILTAK I 2004

Fiskeridirektøren er enig i at beskatningen bør reduseres ved strengere reguleringer.

Bestanden viser klare tegn på å være for sterkt beskattet. Det er ikke tilfredsstillende at det totale årlige fangstkvantum i så stor grad reguleres gjennom markedets svingende etterspørsel. Fiskeridirektøren mener det bør diskuteres mer hensiktsmessige måter regulere fisket på. Innføring av en totalkvote i dette fiskeriet er omtalt nedenfor.

4.1. TOTALKVOTE MV.

Tidligere år har Fiskeriforskning nå Havforskningsinstituttet tilrådd å innføre en totalkvote i fisket etter rognkjeks. Fiskeridirektøren viser imidlertid til tidligere drøftelser i Reguleringsrådet, hvor det blant annet er anført at kontrollen med en totalkvote vil være svært vanskelig i dette fisket. Det foregår her hovedsakelig sjølproduksjon, og for å ha kontroll må en fastsette omfattende kontrollordninger, egenmelding osv. I tillegg vil en måtte ha oppdeling i delkvoter i de ulike fylker, fordi fisket starter på forskjellige tidspunkt i de ulike regionene. Dertil kommer at de administrative kostnadene ikke vil stå i forhold til det en vil oppnå i forhold til kvalitativt bedret kontroll. Fiskeridirektøren vil i stedet tilrå en videreføring av ordningen med deltakerbegrensning og stramme maksimalkvoter samt bestemmelsen om at eier kun kan delta med ett fartøy.

Sett på bakgrunn av det som er nevnt ovenfor, finner Fiskeridirektøren heller ikke for 2004 å kunne foreslå en totalkvote i fisket etter rognkjeks.

4.2. DELTAKELSESKRITERIER

I møte i Reguleringsrådet i desember 1997 ble det besluttet å innføre vilkår for å begrense en økning i deltakelsen i fisket etter rognkjeks.

I tillegg til vilkårene om at fisker må være registrert i fiskermanntallet og at fartøyet må være registrert i merkeregisteret, ble det fra og med 1998 satt vilkår om tidligere deltakelse i fisket for fartøy over 13 meter største lengde. For å få delta i fisket etter rognkjeks må fartøy av denne størrelsen ha fisket og levert rognkjeks med eget fartøy i minst ett av de tre siste årene. I 1997 deltok 56 fartøy over 13 meter største lengde. I 2002 deltok 17 fartøy, av totalt 31 som oppfylte aktivitetskravet. I 2003 deltok 18 fartøy av totalt 25 som oppfylte aktivitetskravet.

For fartøy under 13 meter største lengde har det ikke vært satt krav utover det å ha vært innført i manntall og merkeregister. Som det fremgår av tabell 2 er det i det vesentlige fartøy under denne grensen som deltar. I 2003 utgjorde fangsten til gruppen over 13 meter største lengde 161 tonn rund vekt av total fangst på 4.489 tonn rund vekt. Fangstkapasiteten i flåten av fartøy under 13 meter som deltar i dette fisket er fortsatt for høy. Det bør derfor vurderes om ytterligere tiltak skal gjennomføres for å redusere innsatsen i fisket.

Et alternativ ville være å vurdere full lukking av rognkjeksfisket. Siden fangst foregår med et stort antall små fartøy med en stor andel fiskere på blad A, altså et typisk åpent eller "Gruppe II" fiske, finner Fiskeridirektøren ikke å ville foreslå full lukking. Fiskeridirektøren vil imidlertid be Reguleringsrådet vurdere om en også bør sette krav til tidligere deltakelse for fartøy under 13 meter, for eksempel for fartøy mellom 10 og 13 meter. Dette for å hindre ytterligere ekspansjon i deltakelsen i denne størrelsesgruppen.

For å sikre at ressursene fordeles er det også hensiktsmessig å stille krav om at eier kun kan delta med ett fartøy i fisket.

Fiskeridirektøren foreslår at eier av fiskefartøy ikke kan delta i fisket etter rognkjeks i Nordland, Troms og Finnmark med mer enn ett fartøy.

Fiskeridirektøren foreslår at det for fartøy over 13 meter største lengde som ønsker å delta i 2004 settes vilkår om tidligere deltakelse i rognkjeksfisket i minst ett av årene 2001, 2002 eller 2003, samt at forbudet mot å overføre deltakeradgangen ved salg eller utskifting videreføres.

Videre foreslås å videreføre de alminnelige vilkår om at fartøy som skal nyttes må være registrert i merkeregisteret, samt at et fartøy eller eier av fartøy bare kan fiske og levere inntil én maksimalkvote i reguleringsåret. På samme måte som for 2003 foreslår Fiskeridirektøren at bare eier av fartøyet kan delta i fisket i 2004.

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre forbudet mot bruk av leiefartøy.

For å harmonisere forskriften med tilsvarende dispensasjonsbestemmelser i øvrige deltakerforskrifter, vil Fiskeridirektøren i tillegg foreslå at en dispensasjonsadgang for politiske verv tas inn i forskriften.

4.3. MAKSIMALKVOTE

I årene 1997 til 2003 ble det satt maksimalkvote på 2000 liter rognkjeksrogn.

Fiskeridirektøren foreslo i utgangspunktet en maksimalkvote på 1500 liter for 2003. En reduksjon i maksimalkvotene vil kunne medføre at det blir mindre interessant å delta i dette fisket. Dette kan det være behov for. I 1999 og 2000 deltok det henholdsvis 238 og 299 fartøy. I 1999 leverte 51 % av disse fartøyene mer enn 1500 liter rogn. I 2000 leverte 43 % av fartøyene mer enn 1500 liter rogn. Dette bildet har endret seg parallelt med at det er blitt langt flere fartøy som deltar. I 2001 leverte 14 % av de 508 fartøyene som deltok over 1500 liter. I 2002 leverte 6 % av de 659 fartøyene som deltok mer enn 1500 liter rogn. I 2003 var det bare 4 % av 730 fartøy som leverte mer enn 1500 liter rogn.

Fiskeridirektøren mener en lavere maksimalkvote vil kunne bidra til å holde det totale uttaket av rognkjeksrogn nede på et mer forsvarlig nivå. Fiskeridirektøren foreslo en maksimalkvote på 1500 liter rogn i 2003. Mot Fiskeridirektørens stemme gikk Reguleringsrådet inn for en maksimalkvote på 2000 liter rognkjeksrogn, noe som også Fiskeridepartementet gikk inn for. Da det ifølge forskerne har vært en ytterligere reduksjon i bestanden, vil Fiskeridirektøren foreslå at maksimalkvoten reduseres fra 2000 liter til 1500 liter i 2004.

Fiskeridirektøren foreslår at maksimalkvoten fastsettes til 1.500 liter rogn i år 2004.

4.4 MASKEVIDDE

Fiskeridirektøren foreslår å videreføre en minste tillatte maskevidde på 267 millimeter i garnfisket etter rognkjeks.

5. FRITIDSFISKE

I forbindelse med vedtakelsen av § 4a i saltvannsfiskeloven om fritidsfiske i juni 1997, ble det inntatt en bestemmelse i rognkjeksforskriften om at kun personer som er registrert i fiskermanntallet kan drive fiske etter rognkjeks. Denne bestemmelsen foreslås videreført for 2003.

Fiskeridirektøren foreslår at det i likhet med 2003 ikke blir adgang til å drive fritidsfiske etter rognkjeks i 2004.

6. UNGDOMSFISKEORDNINGEN

Dersom ungdomsfiskeordningen blir videreført i 2004 forutsettes det at den også inkluderer rognkjeks.